

Motion till riksdagen 2012/13:C232

av Jan Lindholm (MP)

Rättssäkerhet för trafikskadade

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en granskning av Trafikskadenämnden ur rättssäkerhets-synpunkt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med de förslag som granskningen av Trafikskadenämnden leder till.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stärka de drabbades ställning vid prövningar i trafikskadeärenden.

Tidigare behandling

Riksdagen har genom behandling av civilutskottets betänkande 2011/12:CU18 avslagit en motion med snarlika hemställanspunkter. Motiven till avslag är otydliga och bygger på dels hänvisning till tidigare ställningstaganden, dels hänvisning till pågående utredning. Utskottsmajoriteten delar vidare, enligt debatten i kammaren, inte den bild av verkligheten som många av de drabbade och deras anhöriga har.

Bakgrund

Många trafikskadade och deras anhöriga upplever att prövningen i Trafikskadenämnden när ersättningsfrågor prövas efter en trafikolycka dels inte är rättssäker, dels inte är vare sig rimlig eller rättvis. Det handlar inte enbart om den märkliga bedömningen om förväntad livsinkomst som jag tagit upp i tidigare motion i riksdagen som exempelvis innebär att ett barn från en hög-

Fel! Okänt namn på

utbildad familj normalt sett erhåller högre ersättning än ett barn från en så kallad arbetarfamilj. Det handlar även om villkoren för prövningen och den respektlöshet och rättsosäkerhet många anser att de möts av.

Trafikskadenämndens sammansättning av jurister, representanter från olika fackliga organisationer och företrädare för försäkringsbolagen gör att många utgår från att handläggningen i nämnden är rättssäker. Många exempel på hur arbetet bedrivs gör emellertid att man snarare kan se Trafikskadenämnden som ett organ i försäkringsbolagens tjänst.

I SOU 2008:117 framgår att den försäkrade alltid ska delges den medicinska rådgivarens yttrande och det medicinska underlag som legat till grund för bedömningen. I yttrandet ska således finnas uppgifter om vilka handlingar som legat till grund för bedömningen. Så är inte alltid fallet i de ärenden som nämnden handlägger.

Det har framkommit att försäkringsbolagen undanhåller medicinska intyg den skadelidande sänt in för bedömning, vilket innebär att inte ens den medicinska rådgivaren alltid har tillgång till hela underlagsmaterialet. När underlaget som legat till grund för bedömningen inte redovisas kan den skadelidande inte avgöra på vilken grund bedömningen är gjord. Det finns ingen insyn i nämndens arbete och den skadelidande kan inte anmäla misstänkt orätt behandling till vare sig JO eller JK.

När det ovanpå detta blivit känt att medicinska rådgivare som arbetar för Trafikskadenämnden tidigare har haft anställning på försäkringsbolagen är det mycket svårt att övertyga de drabbade att en rättssäker hantering skulle vara möjlig. Risken för partisk handläggning kan inte uteslutas även om jäv i formell mening inte skulle föreligga.

Hur borde det fungera

Trafikskadenämnden borde ersättas av en domstolsliknande statlig myndighet utan partsinblandning. Den medicinska bedömningen borde utföras av läkare knutna till Socialstyrelsen eller eventuellt direkt till den nya myndigheten. Insyn, offentlighet och tydliga regler för överklagan är grundbultar i ett rättssäkert system en sådan myndighet och verksamhet rimligen bör vårda sig om. Det måste finnas garantier för att alla behandlas lika och den drabbade måste ha möjlighet att delta i förhandlingen av sitt ärende.

En sådan myndighet skall självklart finansieras via statsbudgeten, men för att det inte skall bli enbart en belastning för statskassan är det rimligt att man vid en sådan reform även inför en skatt på trafikförsäkringspremien som beräknas ge ungefärligen den intäkt för staten som myndigheten beräknas kosta. Finansiering bör inte ske via avgifter så som med Läkemedelsverket eftersom det inte är ägnat att stärka förtroendet för en opartisk hantering.

Förslag till åtgärd

Regeringen bör lyssna till det missnöje som finns bland många av de skadelidande som i årtal kämpat för den rätt till ersättning de anser sig ha. Regeringen bör tillsätta en utredare med uppgift att granska ett antal typfall och hur de handlagts i Trafikskadenämnden.

Med en sådan kunskap som grund borde det vara möjligt för regeringen att utforma ett uppdrag för en grundlig granskning av arbetet i nämnden och då med fokus på bristerna i rättssäkerheten för de drabbade. Även om det bara skulle handla om ett par hundra fall som varje år inte får en korrekt behandling menar jag att det är ovärdigt en rättsstat som vår.

Frågor som granskningen bör ge svar på är i vilken grad de skadedrabbade har fått möjlighet att föra sin egen talan eller talan via ombud, om allt underlagsmaterial som den skadedrabbade anfört har beaktats, hur ärenden handläggs såväl medicinskt som juridiskt för att säkerställa en rättssäker behandling. Grunderna till varför exempelvis inte alla intyg följer ärendet och motiven till att den drabbade inte alltid kan få redovisat vad som legat till grund för en bedömning måste även ingå i en sådan granskning. Frågan om likabehandling måste även belysas liksom underlaget till varför barn med olika social tillhörighet tillerkänns olika ersättningsnivåer.

En bedömning måste även göras av i vilken utsträckning handläggningen påverkas av det faktum att försäkringsbolagen spelar en mycket aktiv roll i nämndens arbete liksom det faktum att fackföreningarna själva äger försäkringsbolag. Finns tillräckliga etiska koder för att förhindra att ovidkommande hänsyn tas till partsintressen?

Att de drabbade har en orimligt svag ställning med den ordning som gäller idag torde vara utan all tvivel. I de fall ersättning för rättshjälp utgår, är beloppen långt ifrån tillräckliga för att den drabbade på allvar skall kunna driva sin sak vidare till domstol. I de fall jag studerat har den skadelidande i princip varit helt utlämnad till försäkringsbolagens godtycke.

Min bedömning, utifrån den information jag fått mig till del, gör att jag förutsätter att regeringen finner det angeläget att använda resultatet av en sådan granskning för att genomföra förbättringar eventuellt i linje med de ovan skisserad önskemålen.

Stockholm den 2 oktober 2012

Jan Lindholm (MP)